

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Zprávy, jubilea, historie

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 6 (1961), No. 3, 170--176

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/139224>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1961

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

ZPRÁVY, JUBILEA, HISTORIE

OPTIKA A SPEKTROSKOPIE VŠECH VLNOVÝCH DÉLEK (KONFERENCE V JENĚ)

Physikalische Gesellschaft in der Deutschen Demokratischen Republik uspořádala ve dnech 27. — 31. října 1960 pracovní konferenci „Optik und Spektroskopie aller Wellenlängen“. Konference se konala v Jeně ve fyzikálních pavilonech Schillerovy university a zúčastnili se jí fyzikové z 13 států v celkovém počtu asi 300. Větší část účastníků tvořili domácí pracovníci, lidově demokratické státy byly zastoupeny delegacemi ze Sovětského svazu, Bulharska, Československa, Maďarska, Polska a Rumunska; z kapitalistických států byli přítomni fyzikové z Anglie, Francie, Itálie, Japonska, NSR a Rakouska. Z ČSSR se zúčastnila jednání delegace JČMF, vyslaná na konferenci v rámci dohody o spolupráci mezi JČMF a pořádající společností. Delegaci vedl V. KUNZL, jejími členy byli M. ZÁVĚTOVÁ, O. ŠTIRAND a I. ŠANTAVÝ.

Program konference byl po stránce odborné velmi bohatý a týkal se téměř všech oborů optiky. Bylo předneseno asi 90 přednášek a referátů v plénu a v sekcích, jichž bylo celkem 10 (fyziologická optika, mikroskopie, spektroskopie, infračervená a ultrafialová spektroskopie, optika polovodičů a rentgenová spektroskopie, přenos kontrastu, vlnová a geometrická optika, optika vrstev, nauka o záření a vyhodnocování fotografického obrazu, fotometrie a meteorologická optika). Zasedání probíhalo většinou paralelně ve dvou sekcích. Odborný program byl zahájen vzpomínkou P. GÖRLICHA na prof. ABBÉHO a jeho činnost v Jeně. Plenární zasedání pak pokračovalo přednáškami skupiny „fyziologická optika“, další přednášky se konaly v zasedáních jednotlivých sekcí.

V sekci „fyziologická optika“ přednesl hlavní přednášku H. SCHÖBER z Mnichova na téma „Současné představy o vzniku vidění“. Zdůraznil zejména správnost nových názorů na vzájemnou souvislost ve funkci čípků a tyčinek při vnímání optických jevů, vyplývající v podstatě z histologických prací POLYAKOVÝCH. Z dalších přednášek této sekce měly velmi dobrý ohlas přednášky E. KUNDA (Berlín) „Práh vidění a kvantová struktura světla“ a E. HARTMANNA (Mnichov) o nových výsledcích týkajících se fyziologického oslnění.

V sekci „mikroskopie“ vzbudil pozornost příspěvek M. FRANÇONA „Fázový kontrast a interferenční kontrast“, jehož hlavním přínosem bylo promítnutí nového barevného populárně vědeckého filmu, dokumentujícího výhody a možnosti uvedených optických metod. Další přednášející se zabývali problémy zobrazování velkých fázových objektů metodou fázového kontrastu (H. STEPHANI, Jena), návrhy nových přístrojů a užitím různých mikroskopických metod.

Nejbohatší program měla sekce „spektroskopie“. Z velkého počtu přednášek byly pozorně sledovány zejména souhrnná přednáška S. FRIŠE (Leningrad) o spektroskopickém zkoumání vysokofrekvenčních výbojů ve vzácných plynech a přednáška H. BARTELSE (Hannover) „Spektroskopie jako diagnostická metoda ve fyzice plazmatu“. Další přednášky této sekce a sekce polovodičů a rentgenové spektroskopie se týkaly hlavně užití spektroskopických metod v chemii a ve fyzice pevné a kapalné fáze. V této sekci byl přečten referát A. VAŠKO (Praha) „Únava caesium oxydových katod při vystavení infračervenému záření“ a O. ŠTIRAND (Praha) přednesl referát „Radiospektroskopické sledování rozkladu roztoku draslíku v kapalném amoniaku“.

Přednášky sekce „infračervená a ultrafialová spektroskopie“ se týkaly jednak konstrukce nových typů spektrometrů pro infračervenou oblast (D. MALTZ, Jena; G. GEPFERT, Lipsko), jednak některých metod (H. FISCHER, Jena). M. ZÁVĚTOVÁ (Praha) zde přednesla referát „Optické vlastnosti monokrystalů CdSb y systému $Zn_xCd_{1-x}Sb$ v infračervené oblasti“.

Z přednášek sekce „přenos kontrastu“ nejzávažnější byly dvě souhrnné přednášky, a to H. H. HOPKINSE (Londýn) „Metody měření a výpočtu faktoru přenosu“ a A. LOHMANNNA (Braunschweig) „Teorie informací v optice“.

Náplň sekcí „vlnová a geometrická optika“ a „optika vrstev“ tvořily z větší části přednášky a referáty pracovníků Zeissových závodů v Jeně. Z nich největší odezvu měla souhrnná přednáška H. POHLACKA (Jena) o současném stavu optiky tenkých vrstev. Přednáška byla po stránce obsahové i formální velmi dobře připravena a dala přehled jednak o současném stavu teorie tenkých vrstev, jednak o praktických zkušenostech získaných v tomto oboru zejména v Zeissových závodech. V této sekci přednesl I. ŠANTAVÝ (Brno) referát „Věta o reverzibilitě pro systémy vodivých vrstev“.

V sekci „nauka o záření a vyhodnocení fotografického obrazu“ referoval např. CH. POSER (Berlín) o poměru intenzit čar Hg v nízkotlakých výbojkách, F. HODAN (Berlín) o dvojrozměrném mikrofotografickém vyhodnocení fotografického obrazu, E. LAU (Berlín) o fotometrii velkých ploch.

Na programu sekce „fotometrie a meteorologická optika“ byla především souhrnná přednáška H. KORTEHO (Braunschweig) o fotometrii a jejích perspektivách. Obsahem dalších referátů byly experimentální výsledky týkající se polarizace světla oblohy a absorpce a rozptylu světla v atmosféře.

Pro účastníky konference bylo uspořádáno několik společenských akcí. Jeden půlden byl vyhrazen pro zájezd na Tautenburg, kde byla zájemečům umožněna prohlídka tamější astronomické observatoře s nově instalovaným zrcadlovým dalekohledem.

Konference měla po stránce odborné velmi dobrou úroveň, odpovídající starým tradicím pořádající společnosti. Zúčastnila se jí řada předních odborníků a účastníci měli příležitost jednak získat přehled o současném stavu vědecké práce v celé šíři, jednak se seznámit s nejnovějšími výsledky v jednotlivých oborech optiky podle svého zaměření, a to jak přímo v zasedání pléna a sekcí, tak také v četných soukromých hovorech uskutečněných mimo zasedání. Přednášky a referáty přednesené na konferenci budou vydány ve zvláštním sborníku. Po stránce organizační byla konference zajištěna velmi dobře; jediným nedostatkem bylo, že vzhledem k malé ubytovací možnosti v Jeně byli účastníci ubytováni ve Výmaru a na zasedání do Jeny denně dojížděli autobusy. Němečtí hostitelé se o účastníky konference starali velmi pečlivě. Naše delegace byla přijata velmi přátelsky a měla po celou dobu konference srdečný styk jak s německými fysiky, tak i s ostatními účastníky, zejména s delegacemi lidové demokratických států. Celé jednání konference proběhlo v přátelském ovzduší mírové spolupráce mezi národy, jejíž nutnost byla zdůrazněna již v zahajovacím proslou.

Vzhledem k tomu, že naše delegace měla zájem o vybavení fyzikálních pracovišť vysokých škol a závodů i o organizaci pedagogické a vědecké práce na těchto pracovištích, zorganizovali pro ni pořadatelé konference návštěvu Zeissových závodů a prohlídku fyzikálního ústavu Schillerovy university. Autor článku pak měl možnost v několika dalších dnech seznámit se i s prací jiných fyzikálních ústavů vysokých škol a vědeckých institucí v Lipsku a Drážďanech. Protože získané poznatky by mohly zajímat širší okruh pracovníků, uvedeme zde alespoň některé z nich.

O celkových poměrech na navštívených ústavech lze obecně říci, že jsou ovlivněny a charakterisovány dvěma činiteli. Prvním faktorem je veliká a všestranná péče, kterou věnuje NDR, podobně jako všechny lidové demokratické státy, budování a rozvoji

fyzikálních pracovišť. Druhým charakteristickým rysem ústavů vysokých škol je intenzivní vědecká práce sladěná ve většině případů s činností pedagogickou.

Umístění fyzikálních pracovišť, které bylo v prvních poválečných letech velkým problémem, bylo vyřešeno stavbou nových budov. Budovy ústavů jsou většinou stavěny a uváděny do provozu po etapách. Např. k novému pavilonu fyzikálního ústavu jenské university je právě přistavován další trakt, fyzikální ústav lipské university se bude také perspektivně rozšiřovat. Budovy jsou po všech stránkách velmi dobře vybaveny a při jejich navrhování bylo pamatováno jak na činnost pedagogickou, tak na práci vědeckou. Velmi dobře je např. vyřešen přívod elektrické energie do laboratoří a poslucháren na ústavě lipské university. Rozváděcí energetické centrály pro vědecké laboratoře a pro laboratoře posluchačů jsou od sebe odděleny, aby častější poruchy v laboratořích posluchačů nenarušovaly vědeckou práci. Posluchárny fyzikálních ústavů jsou stavěny pro velké počty studentů. Amfiteatrálně řešená posluchárna university v Jeně je určena asi pro 550 sedících posluchačů, velká posluchárna dráždanské techniky pojme ještě větší počet lidí. V posluchárnách nejsou pevně instalované experimentální stoly, užívá se téměř výlučně stolů pojízdných, na nichž se instalují experimenty zčásti již mimo posluchárnu.

Spolupráce mezi školami a průmyslem, resp. výzkumnými ústavy, je rozvinuta nejen v poslední době, nýbrž je již tradiční. Typickým příkladem je spolupráce jenské university se závodě C. Zeisse v Jeně, trvající mnoho desítek let. Také na jiných fyzikálních ústavech vysokých škol se řeší problémy blízké technickým aplikacím. Tyto ústavy plní do značné míry také úlohu výzkumných ústavů a namnoze se jim podobají vybavením i organizací a stylem práce. Ve vědecké práci je většinou patrná snaha zaměřit se na nepříliš široký obor fyziky a pracovat v něm trvale a systematicky. O dobrém poměru k technickým aplikacím svědčí také to, že na obou shlednutých universitách jsou zřízeny ústavy technické fyziky. Na druhé straně zase na dráždanské technice je fyzika nejen předmětem přípravným, nýbrž tvoří také jeden ze studijních směrů, tak jako u nás na universitách.

Neoddělitelnou součástí všech navštívených fyzikálních ústavů jsou dílny. Jsou vybaveny komplexně moderními obráběcími stroji a lze v nich provádět téměř všechny mechanické práce přicházející v úvahu při výrobě aparatur. Jsou velmi dobře využity a byla v nich zhotovena značná část aparatur na ústavech užívaných jak pro účely vědecké, tak pro práci pedagogickou. Počty řemeslníků v nich pracujících jsou, ve srovnání s našimi poměry, vysoké, přesto však je na některých ústavech považují za nedostatečné. Např. v dílnách fyzikálního ústavu Schillerovy university pracuje celkem 15 mechaniků, z toho 10 strojních a 5 elektromechaniků. Celkový počet pedagogických pracovníků na uvedeném ústavě je 21. V dílnách ústavu experimentální fyziky v Drážďanech je 12 pracovníků a celkový počet pedagogických pracovníků je 18. Forma zadávání prací do dílen je různá. Někde jsou vyžadovány technické výkresy, většinou však nikoliv. V druhém případě slouží jako podklady k výrobě okotované skici a vědečtí pracovníci i studenti přicházejí do dílen a osobně se domlouvají s mistrem a příslušnými mechaniky na konstrukčních a výrobních detailech. Výhoda pružnosti práce při takovéto organizaci daleko převyšuje, podle názoru vedoucího ústavu, všechny nevýhody, které jsou s ní spojeny.

Pedagogická práce na německých vysokých školách se v podstatných rysech příliš neliší od práce na našich školách. Vzhledem k tomu, že přednášky jsou svěřovány téměř výlučně jenom profesorům, přednáší se v některých případech pro velké počty posluchačů, např. na dráždanské technice asi pro 700 posluchačů inženýrských fakult. Sledování pokusů je umožněno tím, že většina experimentů je připravována pro promítání, a to jednak ve stínové projekci, jednak epidiaskopicky. Po stránce technické je tento způsob experimentování umožněn jednak celou řadou projekčních lamp, kterých je připraveno tolik, aby nebylo nutno během přednášky sestavení pokusů měnit, jednak epidiaskopickými přístroji dostatečně velkými, aby jimi bylo možno promítnout běžné elektrické

měřicí přístroje. Projekční plochu tvoří celá čelní stěna posluchárny, kterou lze zcela uvolnit, protože všechny tabule jsou zasunovatelné. Z laboratorních cvičení má velmi dobrou úroveň laboratorní cvičení pro pokročilé z hlediska přístrojového vybavení, výběru úloh i způsobu vedení. Kromě běžných úloh jsou zařazeny i složitější úlohy časově náročné, takže posluchač pracuje na jedné úloze několik dní. Z hlediska výchovy posluchačů má velký význam to, že jsou vedeni také k práci v dílnách a samostatně provádějí jednodušší úkony při výrobě a opravě aparatur.

Vědecká práce na všech navštívených ústavech vysokých škol je intenzivní a je v průměru stejně rozsáhlá jako činnost pedagogická. To se jeví jak v rozsahu prostorů využitých k vědecké činnosti na straně jedné a pedagogické činnosti na straně druhé, tak v přístrojovém vybavení určeném k vědeckým a pedagogickým účelům, především však v organizaci práce. Časově je umožněn vědecký růst asistentů také tím, že jejich pedagogické úvahy nejsou příliš velké. Asistenti vedou jenom cvičení a nepřednášejí, při čemž pedagogicky působí pokud možno v té oblasti fyziky, ve které pracují i vědci. Na všech ústavech je patrná velká snaha vychovat plně kvalifikované vysokoškolské pracovníky a vzhledem k tomu, že jsou vytvářeny velmi dobré podmínky, je tato snaha úspěšná. Např. jenom na fyzikálním ústavu Schillerovy university se habilitovali v posledních letech čtyři fyzikové a další dva se k habilitaci chystají.

Závěrem poznamenejme, že vzhledem k omezení, které nám ukládá rozsah tohoto referátu, nebylo zde možno uvést podrobněji poznatky o náplni vědecké práce, obsahu přednášek, metodách vedení laboratorních cvičení atd. Omezili jsme se především na zkušenosti, o nichž lze předpokládat, že by mohly být užitečné zejména v souvislosti s revoluční přestavbou našich vysokých škol a budování fyzikálních pracovišť na nich.

Ivan Šantavý

VÝROČNÍ ZASEDÁNÍ NĚMECKÉ SEKCE BIOMETRICKÉ SPOLEČNOSTI

Osmé výroční zasedání německé sekce Biometrické společnosti se konalo v Berlíně ve dnech 25.—29. I. 1961. Bylo zahájeno předsedou sekce prof. HEINISCHEM, po němž pozdravil účastníky zasedání rektor Humboldtovy university.

Program zasedání sestával z několika rámcových témat. První den byl věnován šlechtění a kvantitativní genetice, kde zaujal nejvíce obsáhlý a matematicky velmi dobře fundovaný referát prof. H. L. LE ROYE (Curych). Mezi autory dalších 9 sdělení dne byl i prof. PERKAL z Polska.

Páteční dopoledne (7 sdělení) bylo věnováno jednak šlechtění, jednak volným tématům s použitím v zemědělství. O použití kybernetiky v zemědělství mluvil prof. MYSLIVEC z Prahy. Odpolední 4 referáty se zabývaly osteometrií a antropometrií; sem spadala i přednáška autora této zprávy o aplikaci sekvenční analýzy v antropometrii.

V sobotu dopoledne byly na programu stochastické procesy (6 sdělení), zahájené vynikající a i pro nematematicky erudované posluchače velmi srozumitelnou úvodní přednáškou prof. SCHMETTERERA (Hamburk). O stochastických modelech ve fyziologii mluvil prof. MARTIN (Brusel), tč. president Biometrické společnosti. Zajímavá byla přednáška WETTEHO (Heidelberg), který pojímal inaktivaci virů jako stochastický proces. Prof. BURKHARDT a L. OSADNIK (oba Lipsko) se zabývali aplikací stochastických procesů v demografii. Dopoledne bylo zakončeno přednáškou BAUERA (Düsseldorf) o naznačování kumulativního působení vlivů při stochastických procesech.

Sobotní odpoledne zahajovala přednáška WETTEHO o vyhodnocování pokusů s radioizotopy. OBERHOFFER (Bonn) hovořil o řetězcích terapeutických výroků a o nebezpečí nekritického použití statistiky v terapeutickém bádání. Logickými podklady vytváření pojmů pro empirickou práci se zabýval NACKE (Bielefeld). Na závěr hovořil SCHNEIDER (Giessen) o empirických podkladech nejdůležitějších statistických pojmů.

Poslední den bylo na programu rámcové téma „časové řady a rozhodovací funkce“ a některá volná témata. Úvodem hovořil prof. PFANZAGL (Kolín n. R.) a zásadách obecné teorie měření (se zvláštním zaměřením na psychofyziku). WARTMANN (Schwerte) se zabýval některými myšlenkami o trendu časových řad. LIENERT (Marburk) ukázal na možnost použití neparametrických testů při studiu trendu časových řad. Zajímavá přednáška GUTTMANNOVA (Víděň) vrhla světlo na problém vyhodnocování série jevů pomocí teorie informace se zvláštním zaměřením na psychologickou diagnostiku. Další 3 referáty byly věnovány volným tématům.

Pro účastníky zasedání uspořádal rektor Humboldtovy university v sobotu večer slavnostní přijetí.

V rámci zasedání se konala členská schůze sekce, na níž byli zvoleni noví funkcionáři a nový výkonný výbor na příští rok; bylo rozhodnuto, že příští zasedání se bude konat koncem ledna 1962 v Bad Nauheimu (NSR).

Vladimír Malý

DOC. ZDENĚK KOWALSKI ZEMŘEL

Dne 21. 8. 1960 zesnul po těžké zákeřné chorobě Zdeněk KOWALSKI, docent deskriptivní geometrie na Vysokém učení technickém v Brně. Narodil se 24. 10. 1897 v Žamberku v Čechách; jeho otec — polského původu — pocházel z Kwaczaly u Oswiecimí.

Zesnulý Zdeněk Kowalski působil dlouho jako profesor průmyslových škol na Slovensku a zejména pak v Brně. Po osvobození suploval přednášky o deskriptivní geometrii na tehdejší Vysoké škole technické v Brně, na níž byl v r. 1952 jmenován docentem.

Zabýval se aplikacemi synthetických metod deskriptivní geometrie, především v lineární perspektivě a fotogrametrii. Dosáhl originálních výsledků, které publikoval jen z malé části („Zakreslování projektů inženýrských staveb do fotografií“, Sborník Vys. školy stavitelství v Brně, V, spis 85, roč. 1956, str. 19—27; „Poznámka k degenerovanému průmětu souřadnicového systému v centrální axonometrii“, Sborník VUT v Brně, VIII, 1959, str. 83—90). V uvedeném oboru měl rozsáhlou spolupráci s odbornými katedrami bývalé fakulty architektury VUT v Brně.

Ještě za svého působení na průmyslové škole napsal spolu se Zd. BAŽANTEM učebnici centrálního promítání, která vyšla jako skriptum. Své celoživotní zkušenosti výuky deskriptivní geometrie a řadu originálních výsledků uložil do trojdílné učebnice „Deskriptivní geometrie“, která vyšla jako vysokoškolské skriptum v SNTL v r. 1959—60 (třetí díl posmrtně) a kterou napsal spolu s Rud. PISKOU.

Pro skromnou a pracovitou povahu, pokrokové smýšlení a hluboce lidský vztah ke spolupracovníkům i studentům zapsal se do srdcí všech, kteří jej znali. Buď čest jeho památce.

Rudolf Piska, Václav Havel

O ŽIVOTĚ A DÍLE ALOISE STRNADA

Když před třemi roky vzpomínala kutnohorská jedenáctiletka na slavnostním shromáždění stého výročí založení střední školy v Kutné Hoře¹⁾, bylo opravdu nač vzpomínat. Vždyť od roku 1858 prošla touto školou řada vynikajících žáků a působilo tu mnoho vynikajících učitelů, z nichž mnozí hluboce ovlivnili vědecký, umělecký a politický život našeho národa.

Mezi nejvýraznější postavy, které na kutnohorské střední škole působily na přelomu devatenáctého a dvacátého století, patří zajisté ředitel Alois STRNAD, od jehož smrti uplynulo letos padesát let. Badatelská i učitelská činnost Strnadova zanechala trvalé stopy v naší metodické i odborné literatuře a stále se někteří autoři vracejí k matematickým pojednáním a tématům, která Strnad nadhodil před šesti nebo sedmi desítkami let.²⁾ Když jsem před čtvrt stoletím vstupoval do primy reálného gymnasia v Kutné Hoře, byla tu ještě řada žijících pamětníků a také profesorská knihovna, z níž jsem si během studia mohl vypůjčovat matematické knihy, nesla ještě výraznou pečeť po ředitelování vynikajícího matematika. To jsou důvody, proč bych chtěl naší matematické veřejnosti připomenout letošní Strnadovo jubileum.

Alois Strnad se narodil 1. října 1852 v Praze na Malé Straně. Studoval na české reálce v Panské ulici a od r. 1870 byl posluchačem českého polytechnického ústavu zemského. Všude prospíval výtečně, takže mu profesorský sbor na technice vyslovil čestné uznání za výborný prospěch. Od zimního semestru r. 1873 byl na této škole ustanoven asistentem deskriptivní geometrie u prof. F. TILŠERA. Středoškolské aprobační období dosáhl r. 1876 a v témže roce odešel na reálku v Hradci Králové, kde působil plných 15 let. Po dalších 5 let byl profesorem české reálky v Ječné ulici v Praze, načež byl r. 1896 jmenován ředitelem státní reálky v Kutné Hoře. Tomuto působišti zůstal už věren až do své smrti; zemřel v Kutné Hoře 26. května 1911.

Dílo Aloise Strnada je obdivuhodné už proto, že je vytvořil člověk, který byl většinu svého života vzdálen od všech tehdejších středisek vědy. Časopis pro pěstování matematiky a fyziky, v jehož redakci byl A. Strnad činným, přinesl 19 jeho prací, dva jeho články najdeme v Archivu matematiky a fyziky, vydávaném E. WEYREM; ostatní práce jsou roztroušeny jednak po různých časopisech (Archiv für Mathematik, Rad jugoslavenske akademije, Krok, Věstník ústředního spolku českých profesorů), jednak ve výročních zprávách reálce v Hradci Králové a v Kutné Hoře a v Ottově Naučném slovníku. O výsledcích českých matematiků podal Strnad přehled v časopisech Répertoire bibliographique des sciences mathématiques (Paříž 1894) a Revue trimestrielle des publications mathématiques (Amsterdam 1894–98).

Už od počátku své učitelské činnosti pracoval A. Strnad na sbírce úloh z algebry, kterou později vydal spolu s F. HROMÁDKOU. Sběrka byla úspěšná a vyšla v mnoha vydáních, jež Strnad postupně vždy doplňoval a upravoval³⁾. Velkou řadu úloh (hlavně geometrických) uveřejnil také v Časopise pro pěstování matematiky a fyziky. Samostatným pojednáním vynikají jeho učebnice geometrie. V mnoha vydáních vyšla „Geometrie pro vyšší reálné školy“, kterou Ant. V. ŠOUREK r. 1896 přeložil do bulharštiny. Známá je též „Geometrie pro vyšší gymnasia“.

¹⁾ Slavnostní shromáždění bývalých učitelů a žáků se konalo pod záštitou rady ONV a MNV v Kutné Hoře dne 29. června 1958.

²⁾ Viz např. článek I. BENEŠOVÉ „O jedné úloze z Matematického kaleidoskopu“, který otiskla Matematika ve škole (roč. 1957, str. 373) nebo práci O. LEMINGERA „O pravidelném 257-úhelníku“, která vyšla v Časopise pro pěstování matematiky (roč. 84, 1959, str. 371).

³⁾ Tato sbírky si též všímal F. BALADA na str. 115 své knihy „Z dějin elementární matematiky“, Praha 1959.

Badatelská, literární a učitelská činnost Aloise Strnada byla vysoce oceněna už jeho současníky. Roku 1893 jej Česká akademie pro vědy, slovesnost a umění jmenovala svým dopisujícím členem a Jednota českých matematiků a fyziků jej roku 1910 zvolila za čestného člena. Celoživotní Strnadovo dílo zhodnotily nekrology, které vyšly jednak v Almanachu České akademie pro vědy, slovesnost a umění (roč. XXII.), jednak v Časopise pro pěstování matematiky a fyziky (roč. XLI); také Ottův Naučný slovník přinesl stručný Strnadův životopis⁴⁾.

V roce 1962 bude naše Jednota vzpomínat stého výročí svého založení. Myslím, že by se při vzpomínkách na zasloužilé a vynikající matematiky a fyziky, kteří v Jednotě pracovali v uplynulých sto letech, nemělo zapomenout ani na jméno badatele a učitele Aloise Strnada.

Jiří Sedláček

⁴⁾ V poslední době ocenili Strnadovu osobnost F. BALADA, K. KOUTSKÝ a J. RÁDL, když jej zařadili do svého „Kalendáře českých matematiků“ (Matematika ve škole, roč. 1953, obálka 5. čísla).